

DYNAMICS OF THE BED BASE IN THE HEALTHCARE STRUCTURE IN NORTHERN BULGARIA (2007 - 2017)

Abstract: Beds include the number of beds actually closed and temporarily closed for less than six months, but do not include the bedding. The present study aims to examine the relationship between the number of the population in the territory of Northern Bulgaria and the bed base of the health establishments in the justified territory in the period 2007 - 2017. The survey includes medical establishments for hospital, medical institutions for outpatient and other medical and healthcare establishments .

Author information:

Petya Kancheva

PhD student

University of Veliko Tarnovo „St. st. Ciril and Methodius”,

✉ petya.ilieva2@abv.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

population in Northern Bulgaria, bed base, health establishments, hospitals, medical institutions for outpatient and other health and healthcare facilities, disproportions.

Общественото здраве има непосредствено влияние върху цялостната човешка дейност, следователно неговото изучаване се явява част от предметната същност на обществената географска наука и в частност на социалната география. Здравето на населението представлява комплексен биологичен, демографски и социален процес, който отразява степента на икономическо и културно развитие на обществото, състоянието на здравната инфраструктура и на природните условия. То е пряк компонент на възпроизводството на човешки ресурси.^[1]

Целта на настоящето изследване е да бъде проучена динамиката в легловата база в здравните заведения в Северна България в периода 2007 – 2017. За целта са включени лечебни заведения за болнична, лечебни заведения за извънболнична и други лечебни и здравни заведения. Вътрешният разрез на изследването е на ниво области и общини в Северна България.

Задълбочават се различията в по-ниските таксономични равнища. Желаната визия в здравната инфраструктура се различава с реалните резултати, отчетени в регионалните географски изследвания. Сложността, противоречивостта и динамичността на здравните реформи поставят отделните територии пред изключително сложната задача: как да бъдат

---

¹ Симеонов, Д. „География на общественото здраве в България (Социални аспекти)”, изд. „Стикери - Бе”, Варна, 2013.

управлявани здравните процеси в условията на ограничаване на ресурсите, без да може да се въздейства в редица от случаите върху природата на самите явления?[²]

Лечебните заведения за болнична помощ включват: всички болници и центрове със стационар (бивши диспансери).

Лечебните заведения за извънболнична помощ включват: медицинските центрове, денталните центрове, медико-денталните центрове, диагностично-консултативните центрове, самостоятелните медико-диагностични и медико-технически лаборатории.

В другите лечебни и здравни заведения са включени: центрoвете за спешна медицинска помощ, самостоятелните центрове за трансфузионна хематология, хосписите, националните центрове без легла, регионалните здравни инспекции, домовете за медико-социални грижи за деца.

Легловият фонд включват броя на действително разкритите и временно закритите за срок по-малък от шест месеца легла, но не включват временно разкритите легла. При анализиране на данните за здравната мрежа трябва да се има предвид, че броя на заведенията и легловия фонд се променят не само в резултат на разкриване и закриване на заведения, но и поради промени, свързани с преобразуване на заведенията от един вид в други или обединяване на заведения. Съгласно хармонизирана методология, прилагана от Евростат, СЗО и ОИСР, до 2014 г. леглата в болничните заведения (болници и центрове със стационар) се групират в статистическа групировка, като през 2015 тя се прилага по следния начин:

- Легла за активно и интензивно лечение;
- Легла за рехабилитационна грижа;
- Легла за дългосрочна грижа;
- Други легла;
- Психиатричните легла са разпределени по видове.

От 2016 г. съгласно измененията на Наредба № 49 на МЗ от 2010 г. освен болнични легла се отчитат отделно и места за краткотраен престой, като е актуализирана и номенклатурата на леглата. Приложението на статистическата методология по отношение на статистическата групировка на видовете легла в заведенията за болнична помощ се валидира от Евростат за всички страни-членки. Осигуреността на населението с болнични легла се изчислява по състояние към 31.12. на съответната година, като броят на леглата е съотнесен на 100 000 души от населението.[³]

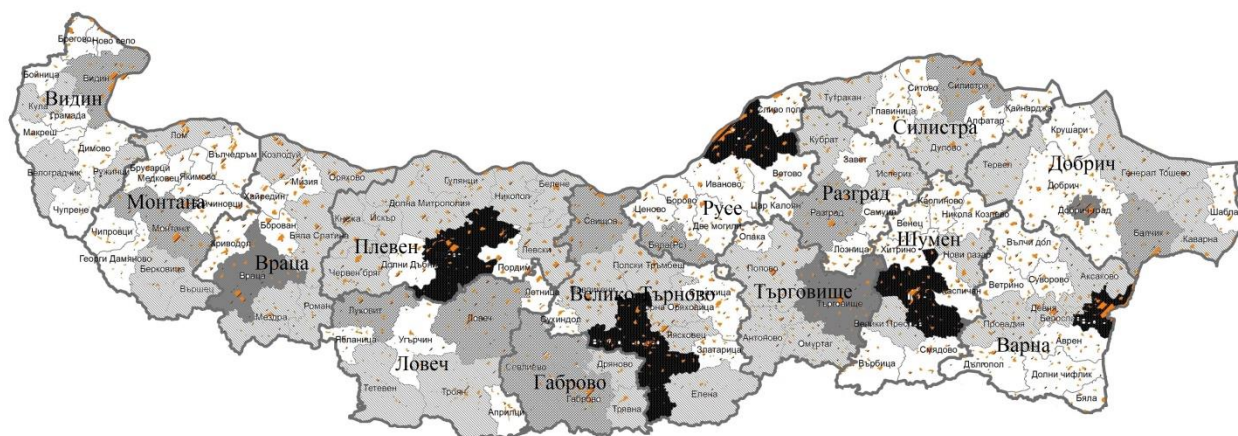
На картосхемите (фиг. 1 и 2) са показани различията в легловата база за 2007-2017 година на ниво общини. Територията е разделена на 5 зони според броя на леглата в съответните общини.

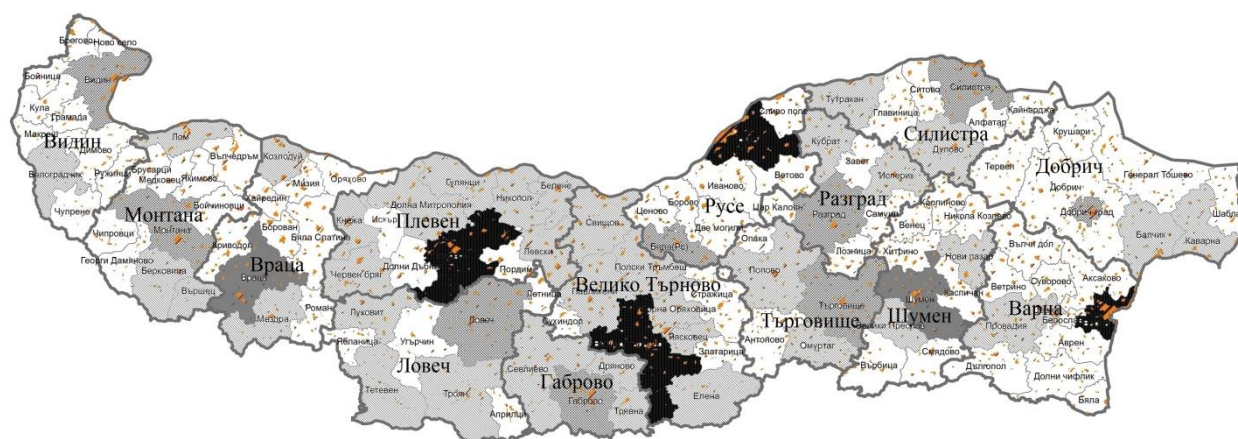
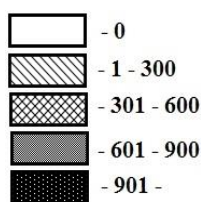
² Симеонов, Димитър (2015) Пространствени изменения на здравната инфраструктура в България В: Сб. Четвърта международна научна конференция “Балканите – език, история, култура”, В. Търново, Изд. „ИВИС“, Велико Търново.

³

<http://www.nsi.bg/bg/content/3309/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%B8/%D0%BB%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%B8-%D0%B8-%D0%B7%D0%B4%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8-%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F> – Метаданни – лечебни и здравни заведения [15.06.2019]

Фиг. 1 Леглова база в общините в Северна България – 2007 г.

Фиг. 2 Леглова база в общините в Северна България – 2017 г.

Данни: Инфостат, Демографска и социална статистика, Здравеопазване, Лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ и здравни заведения. [4]

Първата зона със стойност "0" обхваща:

За 2007 година: 7 общини в област Видин; 7 общини в област Монтана; 4 общини в област Враца; 2 общини в област Плевен; 4 общини в област Ловеч; 3 общини в област Велико Търново; 6 общини в област Русе; 1 община в област Търговище; 4 общини в област Разград; 4 общини в област Силистра; 7 общини в област Шумен; 3 общини в област Добрич; 7 общини в област Варна.

За 2017 година: 9 общини в област Видин; 7 общини в област Монтана; 7 общини в област Враца; 3 общини в област Плевен; 3 общини в област Ловеч; 3 общини в област Велико Търново;

⁴ https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=58 - Инфостат, [Демографска и социална статистика](#), Здравеопазване, Лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ и здравни заведения [20.06.2019]

6 общини в област Русе; 2 община в област Търговище; 4 общини в област Разград 4 общини в област Силистра; 7 общини в област в Шумен; 5 общини в област Добрич; 9 общини в област Варна.

Това е броят на общините без никаква леглова база. Това от друга страна се дължи и на липсата на каквито и да било лечебни и здравни заведения, от там и липсата на легла. През ключовия период 2007 – 2017 г., само една област не попада в този показател – област Габрово. Тук няма нито една община без леглова база.

Втората зона е със стойности от **"1 - 300"** легла в лечебните заведения. Тя обхваща:

За 2007 година: 3 общини в област Видин; 5 общини в област Враца; 2 общини в област Ловеч; 3 общини в област Монтана; 8 общини в област Плевен; 5 общини в област Велико Търново; 2 общини в област Габрово; 2 общини в област Разград; 2 общини в област Силистра; 4 общини в област Варна; 3 общини в област Добрич; 3 общини в област Търговище; 2 общини в област Шумен.

За 2017 година: 2 общини в област Видин; 4 общини в област Враца; 3 общини в област Ловеч; 3 общини в област Монтана; 7 общини в област Плевен; 6 общини в област Велико Търново; 3 общини в област Габрово; 2 общини в област Разград; 2 общини в област Силистра; 2 общини в област Варна; 2 общини в област Добрич; 2 общини в област Търговище; 2 общини в област Шумен.

Третата зона включва общини със стойности от **"301 - 600"**. Тук влизат общините:

За 2007 година - Видин, Луковит, Ловеч, Монтана, Свищов, Габрово, Севлиево, Разград, Бяла (Русенско), Силистра и Балчик.

За 2017 година - Видин, Ловеч, Монтана, Разград, Бяла (Русенско), Силистра, Добрич и Търговище.

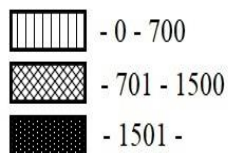
В тази зона попадат общини, с по-голяма концентрация на населението, част от които са и областни центрове.

Четвъртата зона е със стойности от **"601 - 900"**. Тук влизат общините - Добрич и Търговище (2007 г.) и община Враца (2017 г.).

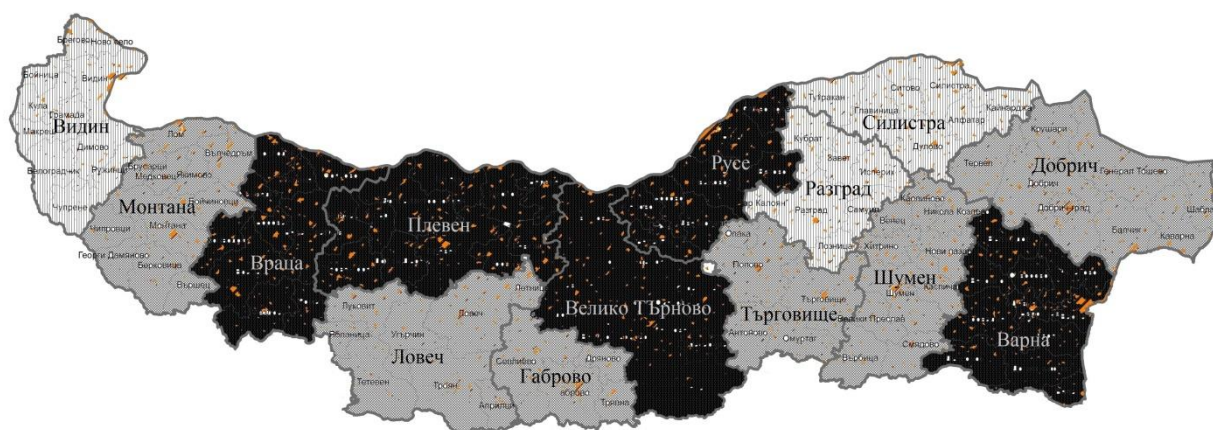
Последният пети показател е с най-висок брой легла на 100 хиляди души население. Тук стойностите са над **„901“** легла.

За 2007 година - Плевен, Велико Търново, Русе, Варна и Шумен. За 2017 година - Плевен, Велико Търново, Русе и Варна.

В следващите 2 картосхеми (фиг. 3 и 4) са показани промените в легловата база на ниво област.

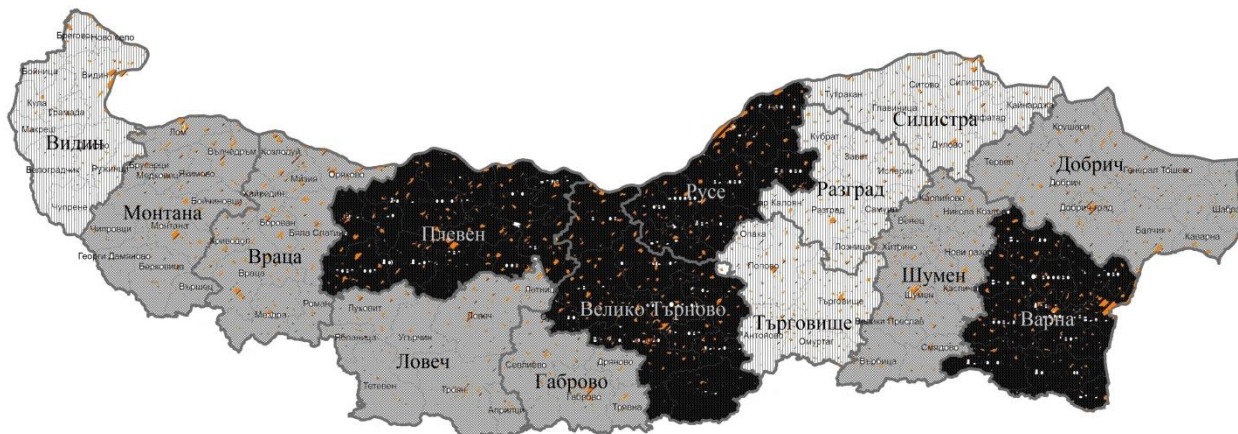
Данни: Инфостат, Демографска и социална статистика, Здравеопазване, Лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ и здравни заведения.[⁵]

Фиг. 3 Леглова база в областите в Северна България – 2007 г.

Тук броят на легловата база на ниво област е разделена на 3 зони.

В първата зона попадат области със стойности от „0-700“ легла. И в двете изследвани години (2007 и 2017) влизат област Видин, Силистра и Разград. Като новото тук е, че през 2017 г. в тази зона попада и област Търговище.

Фиг. 4 Леглова база в областите в Северна България – 2017 г.

Във втората зона попадат области със стойности от „701-1500“. И през двете изследвани години в тук попадат област Монтана, Ловеч, Габрово, Добрич и Шумен. През 2017 година в

⁵ https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=58 - Инфостат, [Демографска и социална статистика](#), Здравеопазване, Лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ и здравни заведения [20.06.2019]

този зона влиза и област Враца, която е била в третата зона, а област Търговище отпада и преминава към първата зона.

В зона три със стойности над „1500 -“, попадат областите Плевен, Велико Търново, Русе и Варна, тоест по-големите медицински центрове в Северна България.

Областите, в които се наблюдава намаляване на легловата база са почти всички в изследваната територия. В някои от тях обаче не просто намалява броя като цяло, а в отделни общини бива закрыта изцяло легловата база за изследвания десет годишен период (2007 - 2017). Пример за това са:

- област Видин (общ. Кула и общ. Ружинци);
- област Враца (общ. Оряхово);
- област Варна (общ. Аксаково и общ. Белослав);
- област Добрич (общ. Генерал Тошево и общ. Тервел);
- област Търговище (общ. Антоново).

Област Плевен и област Варна са единствените области в Северна България, в които броят на леглата се е увеличил през този период. Това е по обясними причини, тъй като и двете области са медицински центрове, с медицински университети и от там преминава много по-голям поток пациенти за провеждане на своето лечение.

Следващите данни са изчислени на база общия брой легла в дадена област и разпределението на легловата база в прилежащите им общини. Изчисленията са в %.

През 2007 година разпределението по области е следното:

- област Видин: община Белоградчик – 10,1%, община Видин – 79,0%, община Кула 10,1%, община Ружинци – 0,8%.
- област Враца – община Бяла Слатина – 7,8%, община Враца - 61,7%, община Козлодуй - 5,2%, община Мездра - 12,3%, община Оряхово - 7,9%, община Роман - 5,2%.
- Област Ловеч - община Ловеч - 17,5, община Луковит - 27,8%, община Тетевен - 9,9%, община Троян - 44,9%.
- Област Монтана - община Берковица - 56,1%, община Вършец - 11,6%, община Лом - 24,6%, община Монтана - 7,7%.
- Област Плевен - община Белене - 3,3%, община Гулянци - 3,4%, община Долна Митрополия - 2,1%, община Искър - 1,3%, община Кнежа - 5,2%, община Левски - 4,6%, община Никопол - 2,5%, община Плевен - 74,1%, община Червен бряг - 3,6%.
- Област Велико Търново - община Велико Търново - 54,3%, община Горна Оряховица - 14,4%, община Елена - 2,8%, община Лясковец - 0,1%, община Павликени – 7,7%, община Полски Тръмбеш - 2,5%, община Свищов - 18,3%.
- Област Габрово - община Габрово - 53,0%, община Дряново - 11,6%, община Севлиево - 30,4%, община Трявна - 5,0%.
- Област Разград - община Исперих - 14,6%, община Кубрат - 14,6%, община Разград - 70,8%.
- Област Русе - община Бяла - 22,4%, община Русе - 77,6%.
- Област Силистра - община Дулово - 16,1%, община Силистра - 64,4%, община Тутракан - 19,4%.
- Област Варна - община Аксаково - 0,1%, община Белослав - 0,1%, община Варна - 94,3%, община Девня - 2,4%, община Провадия - 3,1%.
- Област Добрич - община Балчик - 26,3%, община Генерал Тошево - 5,6%, община, Добрич - 57,0%, община Каварна - 7,7%, община Тервел - 3,4%.
- Област Търговище - община Антоново – 1,0%, община Омуртаг - 15,5%, община Попово - 11,4%, община Търговище - 72,1%.

- Област Шумен - община Велики Преслав – 6,0%, община Нови пазар - 7,4%, община Шумен - 86,2%.
През 2017 година разпределението е следното:
- Област Видин - община Белоградчик - 17,3%, община Видин - 82,7%.
- Област Враца - община Бяла Слатина - 7,5%, община Враца - 62,7%, община Козлодуй - 8,0%, община Мездра - 11,0%, община Роман - 10,8%.
- Област Ловеч - община Ловеч - 46,9%, община Луковит - 26,5%, община Тетевен - 8,3%, община Троян - 18,3%.
- Област Монтана - община Берковица - 6,1%, община Вършец - 12,1%, община Лом - 26,4%, община Монтана - 55,4%.
- Област Плевен - община Белене - 3,1%, община Гулянци - 2,7%, община Долна Митрополия - 1,7%, община Кнежа - 3,0%, община Левски - 6,0%, община Никопол - 1,6%, община Плевен - 77,9%, община Червен бряг - 4,0%.
- Област Велико Търново - община Велико Търново - 58,5%, община Горна Оряховица - 13,6%, община Елена - 1,5%, община Лясковец - 0,1%, община Павликени - 6,0%, община Полски Тръмбеш - 7,9%, община Свищов - 12,3%.
- Област Габрово - община Габрово - 45,8%, община Дряново - 2,6%, община Севлиево - 26,4%, община Трявна - 25,2%.
- Област Разград - община Исперих - 19,8%, община Кубрат - 19,4%, община Разград - 60,8%.
- Област Русе - община Бяла - 22,4%, община Русе - 77,6%.
- Област Силистра - община Дулово - 16,8%, община Силистра - 64,3%, община Тутракан - 18,9%.
- Област Варна - община Варна - 97,0%, община Девня - 1,0%, община Провадия - 2,0%.
- Област Добрич - община Балчик - 31,7%, община Добрич - 61,1%, община Каварна - 7,2%.
- Област Търговище - община Омуртаг - 18,4%, община Попово - 13,0%, община Търговище - 68,6%.
- Област Шумен - община Велики Преслав - 9,2%, община Нови пазар - 0,2%, община Шумен - 90,6%.

От проведеното проучване става ясно, че броят на леглата в Северна България на 100 хил.д. население е голям. В сравнение с доста европейски страни, в нашата страна броят на легловата база е по-голям. Данните не са статични и те се променят през целия изследван период. Неравенствата продължават да се засилват в отделните области и общини.

References:

- ¹Simeonov, D. „Geografiya na obshtestvenoto zdrave v Balgariya (Sotsialni aspekti)”, izd. „Stikeri - Be”, Varna, 2013.
- ²Simeonov, Dimitar (2015) Prostranstveni izmeneniya na zdravnata infrastruktura v Balgariya V: Sb. Chetvarta mezhdunarodna nauchna konferentsiya “Balkanite – ezik, istoriya, kultura”, V. Tarnovo, Izd. „IVIS“, Veliko Tarnovo.

³

<http://www.nsi.bg/bg/content/3309/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%B8/%D0%BB%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%B8-%D0%B8-%D0%B7%D0%B4%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8-%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F> – Metadanni – lechebni i zdravni zavedeniya [15.06.2019]

- ⁴ https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=58 - Infostat, Demografska i sotsialna statistika, Zdraveopazvane, Lechebni zavedeniya za bolnichna i izvanbolnichna pomosht i zdravni zavedeniya [20.06.2019]
- ⁵ https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=58 - Infostat, Demografska i sotsialna statistika, Zdraveopazvane, Lechebni zavedeniya za bolnichna i izvanbolnichna pomosht i zdravni zavedeniya [20.06.2019]